

تاملی بر تصمیمی که صدای پاتولوژیست‌ها را درآورد:

با این رشته و در مقطع کارشناسی، معادل پزشکی متخصص شوید!

از آنجایی که همیشه عده‌ای وجود دارند که هر دستاورد مثبتی را در جهت منافع فردی و گروهی به انحراف می‌کشند، از این به بعد داستان شکل دیگری به خود می‌گیرد. چندی است که صداهایی بلند شده که‌ای داد و فغان، آزمایشگاه‌های مراکز بهداشتی و برخی مراکز دولتی فاقد مسئول فنی هستند و از این‌رو باید یک رشته تحصیلی جدید برای تربیت «دکترای حرفه علوم آزمایشگاهی» تأسیس شود!

تاریخ: ۳ مهر ۱۴۰۱ - ۱۶:۴۴

کد خبر: ۱۱۴۲۱۴

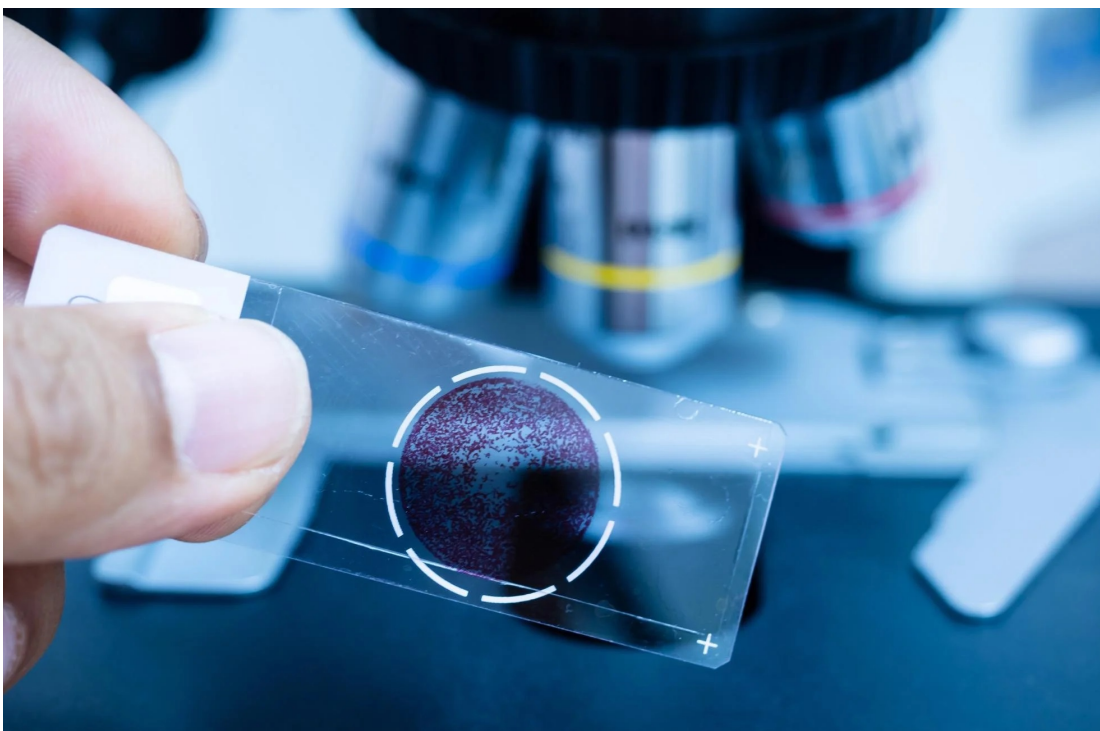
پاتولوژی یا آسیب‌شناسی، دانش پایه شناخت و تشخیص بیماری‌هاست. دانشجوی پزشکی پس از آشنایی با ساختار و کارکرد طبیعی بدن، در مرحله بعد از طریق دانش پاتولوژی با فرایندهایی آشنا می‌شود که منجر به ایجاد بیماری در بدن سالم می‌شوند.

به گزارش «تابناک»، آنچه در مقدمه آمده، تعریف دانشی است که یکی از زیرمجموعه‌های پزشکی محسوب می‌شود که فراگیری آن نیازمند تحصیل در این رشته و بعد قبولی در آزمون دوره تخصص پزشکی در است. راه فراگیری دانشی که آن را مدخل شناخت و تشخیص بیماری‌ها می‌دانند و تاکید دارند که نقش کلیدی در درک پزشکان از انواع و اقسام بیماری‌هایی دارد که هریک از ایشان در خلال فعالیت حرفه‌ای خود با آن دست‌به‌گریبان هستند.

حرفه تخصصی پاتولوژی تشخیص بیماری‌ها بر مبنای نمونه به‌دست‌آمده از بدن است. این نمونه‌ها می‌توانند خون، ادرار یا مایعات دیگر بدن باشند که در آزمایشگاه با انجام روش‌های میکروب‌شناسی، شیمی‌زیستی، ایمنی‌شناسی، خون‌شناسی و... تغییرات آنالیت‌ها در جهت کشف بیماری سنجیده می‌شوند یا نمونه بافتی است که از طریق جراحی یا نمونه‌برداری بافتی از بدن به دست آمده است که پاتولوژیست با مطالعات میکروسکوپی و روش‌های دیگر به تشخیص بافتی می‌رسد.

متأسفانه یک باور غلط در جامعه ما در میان مردم و حتی خود پزشکان وجود دارد که دانش پاتولوژی را محدود به مطالعات بافتی می‌دانند و بخش تشخیص بیماری‌ها از طریق مطالعات مایعات بدن را تحت عنوان علوم آزمایشگاهی تلقی می‌کنند. این در حالی‌ست که علوم آزمایشگاهی دانش روش‌های انجام آزمایش‌هاست که در پس‌زمینه خود از علوم میکروب‌شناسی، شیمی‌زیستی، ایمنی‌شناسی، خون‌شناسی و... بهره می‌برد؛ اما همه این علوم به‌عنوان روش‌هایی برای تشخیص بیماری یا همان پاتولوژی به کار گرفته می‌شوند.

اما غرض از بیان این موارد چیست؟ بیایید چرایی بیان این موارد را از زبان دکتر فرید کرمی، نایب‌رئیس انجمن علمی آسیب‌شناسی ایران بخوانیم که تلاش کرده با نگاهی به تاریخچه یک تصمیم خاص، توجه همگان را به بلایی جلب کند که گریبانگیر این رشته و متخصصان شده و با باور وی، می‌تواند نابودی پاتولوژی را رقم بزند! نابودی تخصصی که تدریجاً در حال خوردن بوده و حالا با اتخاذ یک تصمیم عجیب، به اوج رسیده است. بخوانید تا ماجرا دست‌تان بیاید:

«خوشبختانه در کشور ما پس از گسترش دانشکده‌های پزشکی در اقصی نقاط کشور، علاوه بر رفع نیاز کشور به پزشکان عمومی، این امکان فراهم آمد تا پزشکان عمومی با شرکت در امتحان دستیاری پزشکی وارد دوره‌های تخصصی شده و از این طریق نیاز کشور به پزشکان متخصص و فوق تخصص تأمین شد. پس از انقلاب یکی از اقدامات مناسب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی راه‌اندازی دوره دستیاری آسیب‌شناسی تشریحی و بالینی (آناتومیال و کلیتیکال پاتولوژی) بر مبنای الگوی کشورهای پیشرفته دنیا بود که پزشکان عمومی با شرکت در امتحان دستیاری وارد یک دوره تخصصی چهارساله می‌شوند که در خلال آن در هر دو بخش تشخیص مایعات و بافتی تخصص می‌گیرند.

مزیت این دوره آن است که فراگیر از پایه طب عمومی وارد دوره شده و فرد تربیت‌شده یک متخصص پزشکی است که به دلیل آشنایی با زبان طب می‌تواند خدمات تشخیصی تخصصی آزمایشگاهی را به همکاران پزشک خود ارائه دهد و در تشخیص بیماری‌ها به کمک پزشکان معالج بیاید. از طرف دیگر پزشکان متخصص پاتولوژی مانند سایر پزشکان تحت عنوان طرح نیروی انسانی به اقصی نقاط کشور اعزام می‌شوند تا تمامی شهروندان کشور از خدمات تخصصی ایشان بهره‌مند شوند. مزیت دیگر این رشته تخصصی آن است که سازمان‌های تأمین‌کننده منابع مالی حوزه تشخیص و درمان مانند سازمان‌های بیمه‌گر با یک شخص بر مسند آزمایشگاه مواجه هستند که هم می‌تواند مسئول فنی آزمایشگاه باشد و هم تشخیص‌های بافتی را بدهد و این خود هزینه پرداخت به مسئول فنی و پزشکان شاعل در آزمایشگاه را کاهش می‌دهد.

تا اینجای داستان همه چیز به خوبی پیش می‌رود، ولی از آنجایی که همیشه عده‌ای وجود دارند که هر دستاورد مثبتی را در جهت منافع فردی و گروهی به انحراف می‌کشند، از این به بعد داستان شکل دیگری به خود می‌گیرد. چندی است که صداهایی بلند شده که‌ای داد و فغان، آزمایشگاه‌های مراکز بهداشتی و برخی مراکز دولتی فاقد مسئول فنی هستند و از این‌رو باید یک رشته تحصیلی جدید برای تربیت «دکترای حرفه علوم آزمایشگاهی» تأسیس شود!

در این داد و فغان دو نکته جالب وجود دارد که اولی مسلم‌انگاشتن کمیود مسئول فنی آزمایشگاه است و دومی راه‌حل پیشنهادی برای حل مشکل اولی که راه‌اندازی یک رشته تحصیلی جدید از مقطع کارشناسی علوم آزمایشگاهی است!

درخصوص کمیود مسئول فنی پرواضح است که با توجه به کل فارغ‌التحصیلان رشته پاتولوژی و دانش‌آموختگان رشته‌های تحصیلی دیگری که واجد شرایط تصدی فنی آزمایشگاه هستند و کل آزمایشگاه‌های دولتی، تأمین اجتماعی و خصوصی موجود در کشور کمیودی از نظر تعداد وجود ندارد و اشکال در جای دیگری است.

زمانی که متخصص پاتولوژی تحت عنوان طرح نیروی انسانی به آزمایشگاه بیمارستان دولتی اعزام می‌شود، حقوق و مزایای پرداختی آن‌قدر تحلیل رفته و پرداختی به پزشکان آن‌قدر کم است که این متخصصان فقط یک آرزو دارند و آن اتمام دوره طرح اجباری است و بلافاصله پس از اتمام طرح جذب بخش خصوصی خواهند شد؛ بنابراین کمیود مسئول فنی در بخش‌های دولتی ریشه در اقتصاد سلامت معیوب حاکم بر کشور دارد که نمی‌تواند پزشکان متخصص را برای خدمت‌رسانی به مردم محروم تأمین کند و این مسئله محدود به متخصصان پاتولوژی نیست و شامل همه رشته‌های تخصصی پزشکی می‌شود.

اما نکته اصلی که پیش‌تر هم اشاره شد، راه‌حل مطرح‌شده است: راه‌اندازی دوره «دکترای حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی» از مقطع کارشناسی؛ تجربه‌ای زیسته که نتایج و تبعات آن پیش‌روی ماست. انگار ما باید در تاریخ درجا بزنییم و هزارگاهی دوباره از همان سوراخ‌هایی که گزیده شدیم، آسیب ببینیم. همین داستان در اوایل دهه ۶۰ شمسی اتفاق افتاد؛ زمانی که وزارت بهداشتی طرح کشوری شبکه را برای ارائه خدمات بهداشتی و درمانی راه انداخته بود و عده‌ای با استدلال کمیود مسئول فنی در کشور، طرح راه‌اندازی «دوره دکترای حرفه علوم آزمایشگاهی» را کلید زدند تا با پذیرش دانشجو از مقطع کاردانی و برگزاری یک دوره چهارساله کمیود مسئول فنی در آزمایشگاه‌های کشور را حل کنند.

پس از تصویب دوره «دکترای حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی» در عرض چند سال قریب به دو هزار دکترای علوم آزمایشگاهی تربیت شدند و با اولین دوره فارغ‌التحصیلان بحث امکان تأسیس آزمایشگاه خصوصی توسط این دانش‌آموختگان مطرح و در ابتدا مقرر شد که ایشان بتوانند در شهرهای زیر ۳۰ هزار نفر آزمایشگاه خصوصی تأسیس کنند! اما قضیه به همین‌جا ختم نشد. لابی قدرتمند این دانش‌آموختگان در وزارت بهداشتی با برنامه‌ریزی عمل کرد که در مرحله بعد امکان تأسیس آزمایشگاه خصوصی در شهرهای غیردانشگاهی برای ایشان فراهم شد و در قدم بعدی این محدودیت هم برداشته شد و فارغ‌التحصیلان دوره دکترای حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی توانستند در همه شهرهای ایران به‌جز پایتخت آزمایشگاه خصوصی تأسیس کنند.

اگر تصور می‌کنید که این بخش آخر داستان است، سخت در اشتباه هستید، چراکه در مرحله آخر قفل پایتخت هم باز شد و حتی برخی مسئولان که خبر بازشدن قفل را از قبل داشتند، برخی مناطق شهر تهران را برای تأسیس آزمایشگاه خود از قبل قفل کردند و به متقاضیان آن مناطق مجوز تأسیس آزمایشگاه نمی‌دادند؛ و در این مرحله کسی نپرسید: پس کمیود مسئول فنی مناطق محروم و مراکز بهداشتی و درمانی چه شد؟!

طنز تلخ تاریخ آن است که بعد از ۴۰ سال دوباره با همان استدلال، همان رشته در شرف تأسیس است و فقط یک تفاوت به وجود آمده است: وضعیت امروز دیگر مثل ۴۰ سال پیش نیست و بیش از دو هزار متخصص پاتولوژی در کشور حضور دارند و هرساله بیش از صد متخصص پاتولوژی جدید تربیت شده که در قالب طرح نیروی انسانی به مناطق محروم اعزام می‌شوند.

روی سخن من با مسئولان ارشد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. تجربه تأسیس رشته «دکترای حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی» و نتایج آن را مرور کنید و این اعتراض دستیاران پاتولوژی دانشگاه‌های سراسر کشور را مبنی بر انصراف یا تغییر رشته جدی بگیرید؛ چراکه این جوانان که برای رسیدن به این جایگاه از سد کنکور پزشکی و دستیاری گذشته‌اند و بیش از ۱۰ سال از عمر خود را برای آموختن یک رشته تخصصی صرف کرده‌اند، نمی‌خواهند کسانی را در کنار خود ببینند که از مقطع کارشناسی و پس از دو یا سه سال به همان موقعیت شغلی خواهند رسید!

پرواضح است که رشته پاتولوژی که در حال حاضر یکی از رشته‌های پرطرفدار بین دانش‌آموختگان پزشکی است، ارزش خود را از دست خواهد داد و عدم ورود نخبگان طب به این رشته پایه‌ای و مادر طب بالینی ضربه نهایی را به کل پزشکی کشور خواهد زد. راه‌اندازی دوره دکترای حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی از مقطع کارشناسی مدخلی خواهد شد برای تأسیس رشته‌های میان‌بر دیگر برای دورزدن مسیر سخت پزشکی متخصص‌شدن در این کشور.»